

Kännedom och kunskap om insättningsgarantin 2020

Datum: 08 december 2020

Innehåll

1. BAKGRUND OCH SYFTE	3
2. GENOMFÖRANDE	3
3. PRESENTATION AV UNDERSÖKNINGSRESULTAT	5
3.1 Spontan kännedom	5
3.2 Hjälpt kännedom	5
3.3 Upplevd kunskap	6
3.4 TILLÄGGSBELOPP FÖR INSÄTTNINGAR SOM BERÖR SÄRSKILDA LIVSHÄNDELSE	7
3.5 FAKTISK KUNSKAP OCH KUNSKAPSINDEX	7
3.6 FÖRTROENDE FÖR INSÄTTNINGSGARANTIN OCH RIKSGÄLDEN	11
3.7 INFORMATION OM INSÄTTNINGSGARANTIN	13
3.8 KUNSKAP OCH FÖRTROENDE	14
4. SAMMANFATTNING	16
6. BILAGA: FRÅGEFORMULÄR	18

1. BAKGRUND OCH SYFTE

Undersökningen har genomförts av Novus på uppdrag av Riksgälden. Syftet med undersökningen är att kartlägga den svenska allmänhetens kännedom kring den statliga insättningsgarantin. Detta i enlighet med riktlinjer framtagna av det internationella samarbetsorganet International Association of Deposit Insurers (IADI), som Riksgälden och Sverige tillhör. Riktlinjerna slår fast att samtliga insättningsorganisationer i medlemsländerna regelbundet bör mäta allmänhetens kännedom och kunskapsnivå om landets statliga insättningsgaranti, och vid behov öka kunskapsnivån.

Kunskapsnivån för insättningsgarantin och Riksgälden mäts genom flertalet frågor inom följande områden:

- Sparformer som omfattas av insättningsgarantin
- Vilka som omfattas av skyddet (privatpersoner/juridiska personer/företag)
- Kunskap kring beloppet som skyddas av insättningsgarantin
- Vem som står bakom garantin
- Hur utbetalning sker
- Kännedom om tilläggsbelopp

Förutom kännedom och kunskapsnivå undersöks även allmänhetens förtroende för både insättningsgarantin och Riksgälden som myndighet.

2. GENOMFÖRANDE

MÅLGRUPP

Målgruppen för undersökningen är den svenska allmänheten 15–89 år.

METOD

Undersökningen är genomförd via webb-intervjuer i Novus slumpmässigt rekryterade Sverigepanel som ger representativa resultat. Totalt har 1058 personer deltagit i undersökningen under perioden 5–11 november 2020. Deltagarfrekvensen bland de inbjudna var 59%. Det finns inget som tyder på att bortfallet skulle snedvrída resultatet, utan undersökningen är åsiktsmässigt representativ för den grupp som skulle undersökas, och de slutsatser som presenteras i undersökningen gäller hela populationen. Undersökningen har tidigare genomförts genom telefonintervjuer vilket kan påverka resultatets utfall, i det fall man skulle jämföra siffror från tidigare års undersökningar.

FELMARGINAL, SIGNIFIKANSER OCH KONFIDENSINTERVALL

Alla undersökningar som är korrekt genomförda innehåller en känd felmarginal (en osäkerhet). Felmarginalen varierar beroende på andelen som svarar och på antal intervjuer (1058 i detta fall) i förhållande till den totala populationen. För att säkerställa att resultatet inte bygger på slumpen använder Novus en signifikansnivå på 95% i sina undersökningar, vilket då innebär att det är hela 95 procent sannolikhet att svaret innehåller den riktiga procentandelen. För att säkerställa att de signifikanta skillnaderna inte ligger inom felmarginalen har vi därför kommenterat skillnader på mer än +/- 5 procentenheter. I tillhörande bilagor finns tabeller presenterade på totalnivå med nedbrytningar på samtliga bakgrundsvariabler (kön, ålder, utbildning, inkomst, bostadsort etc.) Signifikanta skillnader är i tabellen markerade med gröna och röda rutor beroende på om undergruppen skiljer sig i högre eller lägre utsträckning gentemot totalen. Dock är tabellen, till skillnad från rapporten, inte byggd utifrån +/- 5 procentenheter för signifikanta skillnader. Novus har ett konfidensintervall på 95%. Vid 1000 intervjuer ligger felmarginalen på +/- 2-3 procentenheter, beroende på svarsandelar.

RAPPORTENS UPPBYGGNAD

I undersökningen ställdes sju kunskapsfrågor i syfte att mäta allmänhetens faktiska kunskap om insättningsgarantin och Riksgälden, utöver den självskattade kunskapen som vi frågar om i början av undersökningen. Varje enskilt rätt svar inom dessa kunskapsfrågor ger ett visst antal poäng där några frågor väger tyngre än andra. Denna poängsättning genererar sedan ett index vi valt att kalla kunskapsindex där varje respondents kunskap om insättningsgarantin beräknas på en skala mellan 0–100, där 0 innebär inga kunskaper alls och 100 mycket goda kunskaper. I kunskapsindexet klassificeras kunskapspoäng mellan 0–49 som ganska eller mycket låga kunskaper medan poäng mellan 50–100 räknas som ganska eller mycket goda kunskaper. Nedan modell visar hur klassificeringen ser ut:

- Mycket låga kunskaper (0–24)
- Ganska låga kunskaper (25–49)
- Ganska goda kunskaper (50–74)
- Mycket goda kunskaper (75–100)

FRÅGEFORMULÄR

Formuläret har sedan tidigare tagits fram av Riksgälden och har i år genomarbetats med hjälp av Novus där mindre justeringar gjorts. Se bilaga för fullständigt frågeformulär.

FÄLTPERIOD

Intervjuerna genomfördes under perioden 5–11 november 2020.

3. PRESENTATION AV UNDERSÖKNINGSRESULTAT

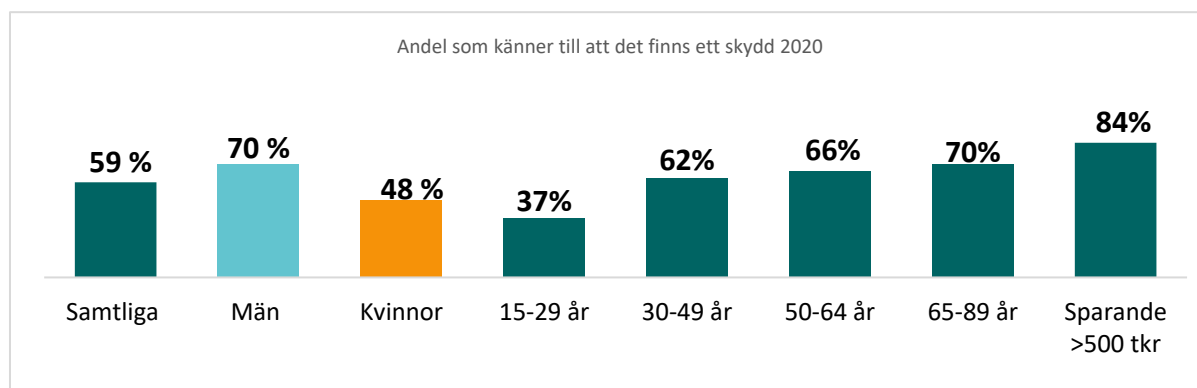
3.1 Spontan kännedom

Fråga: *Känner du till om det finns något skydd för penninginsättningar på bankkonto i det fall din bank eller finansföretag skulle gå i konkurs, alltså att du skulle kunna få tillbaka dina pengar?*

I undersökningens första fråga, frågar vi respondenterna om de känner till att det finns ett skydd för penninginsättningar på bankkonto i det fall en bank eller finansföretag skulle gå i konkurs. Andelen som anger att de känner till att det finns ett sådant skydd är 59%. Det är framförallt män (70%) jämfört med kvinnor (48%) och personer i åldersgruppen 65–89 år (70%) som känner till skyddet i större utsträckning än allmänheten. Resultatet visar även att högutbildade (69%) i högre utsträckning känner till skyddet, samt personer boende i storstäder (65%). Personer med ett sparande på över 500,000 kronor (84%) är den grupp som utmärker sig allra mest. Viktigt att poängtera är att högutbildade, höginkomsttagare och de med ett högt sparande mest troligen tillhör samma grupp genomgående i rapporten och samhället i stort.

Diagrammen nedan visar den spontana kännedomen nedbrutet på totalen, kön, ålder samt sparande.

Basen för totalen n= (1058)

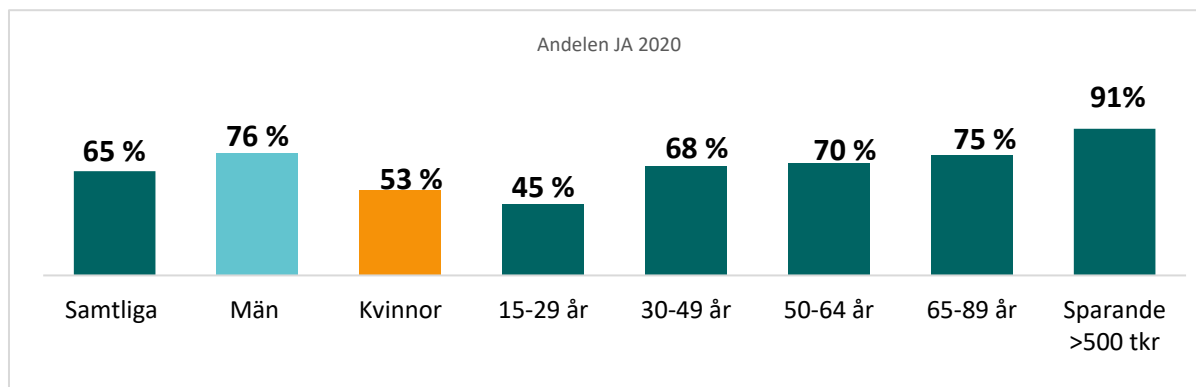
3.2 Hjälpst kännedom

Fråga: *Det finns ett skydd för insättningar som kallas insättningsgarantin. Den innebär att pengar som sätts in på konton hos vissa finansföretag är garanterade. Spararna får då ersättning om t.ex. deras bank skulle gå i konkurs. Har du hört talas om detta?*

När insättningsgarantin förklaras för respondenterna ökar kännedomen totalt från 59% (spontan) till 65%. Även här är det främst män (76%) som känner till insättningsgarantin i högre utsträckning än kvinnor (53%). Personer med en universitetsutbildning (74%), de som tillhör den äldre åldersgruppen 65–89 år (75%) samt de med ett sparande på över 500,000 kronor har också en högre kännedom.

Diagrammen nedan visar den hjälpta kännedomen om den statliga insättningsgarantin, nedbrutet på totalen, kön, ålder samt sparande.

Basen för totalen n= (1058)

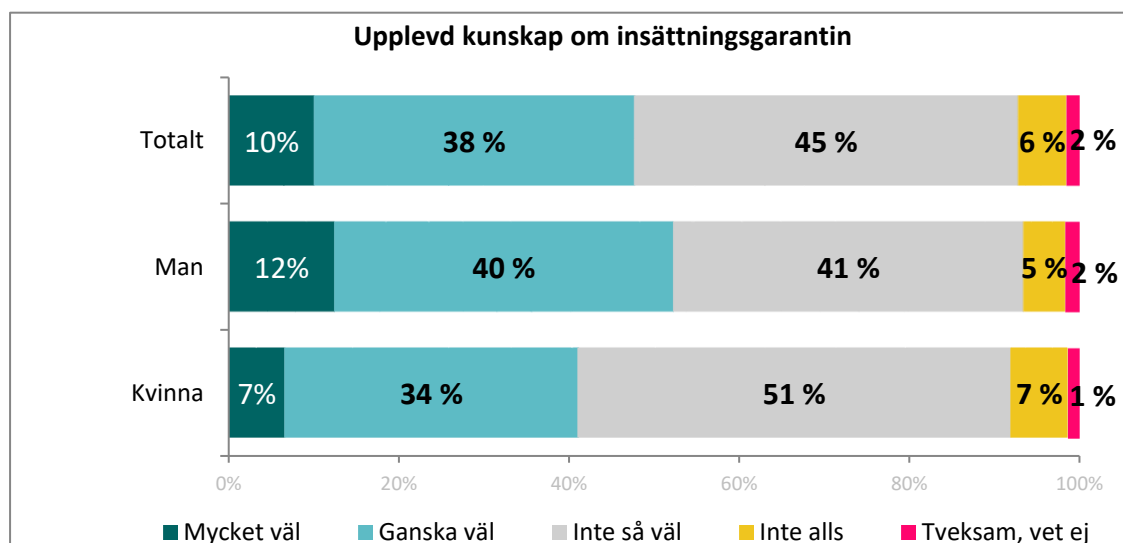
3.3 Upplevd kunskap

Fråga: Hur väl känner du till hur insättningsgarantin fungerar?

Efter den hjälpta kännedomen får de som angett att de känner till insättningsgarantin frågan om *hur väl de känner till* insättningsgarantin. Totalt anger nästan varannan att de känner till hur insättningsgarantin fungerar *ganska eller mycket väl*. Männerna (52%) uppger att de känner till hur insättningsgarantin fungerar ganska eller mycket väl jämfört med (41%) bland kvinnorna. Personer i åldersgruppen 65–89 år (56%) anger också att de känner till hur den fungerar i högre utsträckning än andra åldersgrupper. Även högutbildade (55%) och personer bosatta i Stockholm (57%) skattar sin kunskap högre jämfört med totalen (48%). Personer med ett sparande på över 500,000 kronor utmärker sig i störst utsträckning i sin självskattade kunskapsnivå (62%).

Diagrammet nedan visar resultatet nedbrutet på totalen, kön, och ålder.

Basen för totalen n= (886)

Kunskap kring beloppet som skyddas av insättningsgarantin

De respondenter som angav att de känner till insättningsgarantin fick därefter frågan om hur stort belopp de tror skyddas av insättningsgarantin, dvs hur mycket man mest kan få tillbaka om ens bank eller finansföretag går i konkurs. Resultatet visar att drygt en av tio (13%) uppgav det rätta beloppet om 950,000 kronor/€100,000 (eller from årsskiftet, 1,050,000 mkr). Se även avsnittet om faktisk kunskap.

3.4 TILLÄGGSBELOPP FÖR INSÄTTNINGAR SOM BERÖR SÄRSKILDA LIVSHÄNDELSER

Kännedom om möjligheten att ansöka om tilläggsbelopp

Det är enbart 4% av den svenska befolkningen som känner till att man kan ansöka om ett tilläggsbelopp för insättningar som berör särskilda livshändelser. 5% uppger att de inte vet om det finns ett tilläggsbelopp. Här kan vi inte påvisa några signifikanta skillnader.

Kännedom om högsta möjliga tilläggsbelopp

De respondenter som angav att de känner till tilläggsbeloppet för insättningar som berör särskilda livshändelser fick i sin tur en uppföljande fråga om vilken nivå detta belopp som mest kan sträcka sig till. En av fyra, 25%, angav det rätta svaret om maximalt 5 mkr. Nästan lika många kände inte till det rätta beloppet, 27% och nästan hälften 48%, angav att de inte visste. Observera att denna fråga bör tolkas med hög försiktighet på grund av lågt antal respondenter i basen.

3.5 FAKTISK KUNSKAP OCH KUNSKAPSINDEX

För att mäta den faktiska kunskapen ställs ett antal kunskapsfrågor till respondenten. Rätt svar genererar ett visst poäng, och dessa frågor ger olika många poäng. Som mest kan respondenten få 100 poäng om denne anger rätt svar på samtliga ställda frågor. Kunskapsfrågorna har endast ställts till de respondenter som tidigare angett att de hört talas om insättningsgarantin. De respondenter som inte känner till insättningsgarantin efter den hjälpta kännedomsfrågan får i indexeringen noll poäng. Samtliga tillfrågade inkluderas därmed i beräkningen av kunskapsindexet, det vill säga, även de som inte har besvarat kunskapsfrågorna.

I tabellen nedan presenteras fördelningen av kunskapspoängen på totalnivå samt även nedbrutet på kön, ålder och sparande. Som tidigare nämnts klassificeras antalet poäng på följande vis:

Dåliga kunskaper: 0–24 poäng

Ganska dåliga kunskaper: 25–49 poäng

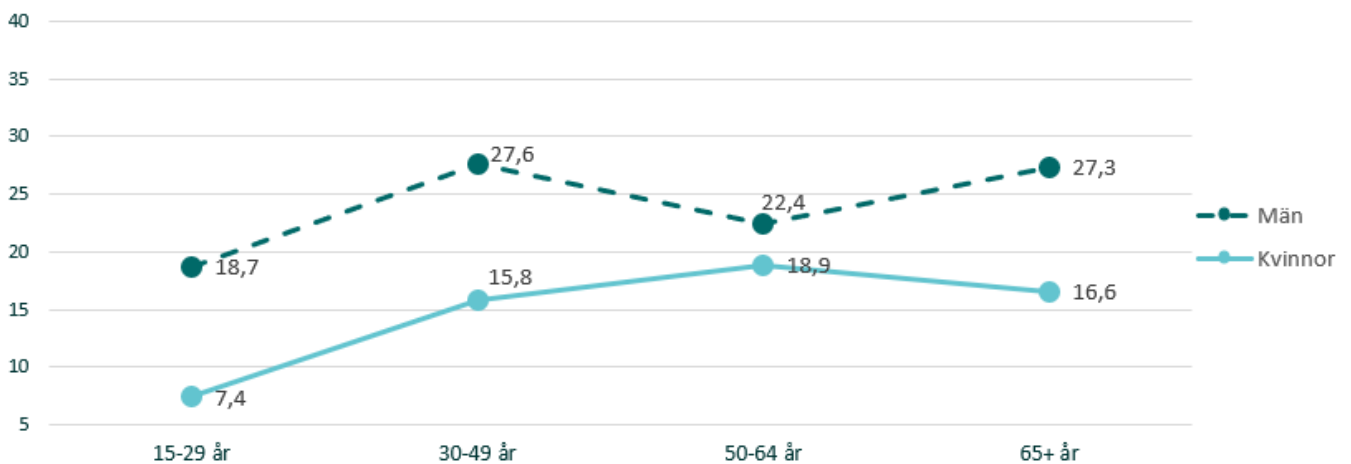
Ganska bra kunskaper: 50–74 poäng

Bra kunskaper: 75–100 poäng

Kunskapsindex 2020	Samtliga	Män	Kvinnor	15-29 år	30-49 år	50-64 år	65+ år	Sparande >500 tkr
Bra kunskaper 75-100p	1 %	2 %	1 %	1 %	1 %	2 %	1 %	4 %
Ganska bra kunskaper 50-74p	6 %	8 %	4 %	4 %	6 %	7 %	7 %	13 %
Ganska dåliga kunskaper 25-49p	28 %	35 %	22 %	19 %	37 %	26 %	28 %	39 %
Dåliga kunskaper 0-24p	64 %	55 %	73 %	75 %	56 %	66 %	64 %	45 %
Snittpoäng	19,6	24,3	14,9	13,3	21,8	20,7	21,7	31,7

Resultatet gällande kunskapsnivån visar att endast 1% har bra kunskaper och 6% har ganska bra. Nästan tre av tio (28%) har ganska dåliga kunskaper medan nästan två tredjedelar (64%) har dåliga kunskaper. Snittpoängen för den svenska allmänheten bli 19,6 poäng. Den grupp som får högst poäng är de personer som under de senaste två åren haft ett sparande som överskridit 500, 000 kronor. Män (24,3) har en högre snittpoäng än kvinnor (14,9). Åldersgruppen med högst snittpoäng är de mellan 30–49 år (21,8) följt av 65+ år (21,7).

Nedan visas även medelpoängen uppdelat på män och kvinnor i respektive åldersgrupp. Resultatet visar tydligt att det framförallt är män i åldersgruppen 30–49 år som har högst kunskap. Högst kunskap bland kvinnor ser vi inom åldersgruppen 50–64 år. (Bilden inkluderar de som inte känner till insättningsgarantin).

I tabellen nedan presenteras även andelen rätt svar per fråga, och det korrekta svaret är markerat i grönt efter frågan/påståendet. Resultatet visas för de som hört talas om insättningsgarantin samt med ett sparande på över 500 tkr.

Kunskapsfrågor 2020	Maxpoäng per fråga	Andel rätt svar	Andel rätt svar – Sparande <500 tkr
Hur stort belopp tror du som mest skyddas av insättningsgarantin? (950,000 kr/ €100,000/1,050,000 kr)	25	13%	21%
Tror du att det beloppet gäller per person och konto, per person och bank eller gäller beloppet per hushåll och bank?	25	48%	56%
Vilka av följande fem olika sorters företag tror du omfattas av insättningsgarantin?	10		
Banker/ JA	2	92%	96%
Kreditmarknadsföretag/ JA	2	12%	12%
Värdepappersbolag/ JA	2	29%	29%
Försäkringsbolag/ NEJ	2	20%	22%
Fondbolag/ NEJ	2	28%	27%
Vilka av följande fem sorters sparformer tror du omfattas av insättningsgarantin?	10		
Lönekonto/ JA	2	84%	91%
Sparkonto/ JA	2	91%	97%
Individuellt pensionssparande i bank/ NEJ	2	9%	9%
Fondsparande/ NEJ	2	30%	29%
Pensionssparande utanför bank/ NEJ	2	43%	43%
Vet du om insättningsgarantin gäller för såväl privatpersoner som för företag eller andra juridiska personer? Både privatpersoner samt företag och juridiska personer	5	29%	25%
Vet du hur många dagar efter en konkurs som det enligt denna lag får ta innan ersättning från insättningsgarantin ska vara utbetalt till spararna? Sju dagar	15	2%	3%
Vem av följande tror du hanterar insättningsgarantin? EU, Svenska staten , Bankerna	5	75%	77%
Vet du vilken statlig myndighet som hanterar insättningsgarantin? Riksgälden	5	21%	28%
Totalt	100		

Belopp som skyddas av insättningsgarantin

Respondenterna som hört talas om insättningsgarantin efter den hjälpta erinran fick i sin tur i fritext ange det belopp de tror omfattas av insättningsgarantin som mest. De kunde välja med att svara i antingen Euro, där €100,000 är rätt svar, eller i svenska kronor där 950,000 kronor är korrekt. Även de som svarat 1,050,000 kronor får rätt, då detta är det nya beloppet för insättningsgarantin som träder i kraft vid årsskiftet.

Resultatet visar att drygt en av tio (13%) Svenskar känner till det korrekta beloppet. De personer som haft ett sparande som under de senaste två åren överskridit 500,000 kronor känner också till beloppet i högre utsträckning (21%). Sett till kön kan vi konstatera att fler män (15%) känner till beloppet jämfört med kvinnor (10%). Personer som har en högre hushållsinkomst på 800k uppåt (18%) samt boende i Stockholm (18%) känner även de till det rätta beloppet i högre utsträckning.

Vem som skyddas av insättningsgarantin

Andelen som svarar rätt på frågan om vem insättningsgarantin skyddar (per person och bank) hamnar på 48%. Ser vi till de med ett sparande som under de senaste två åren överskridit 500,000 kronor samt åldersgruppen 30–49 år ökar andelen rätt svar till 56%. Även högutbildade (55%) och personer som har en högre hushållsinkomst på 800k uppåt (59%) känner till att insättningsgarantin skyddar per person och bank.

Företag som omfattas av insättningsgarantin

Resultatet visar att 92% känner till att banker omfattas av insättningsgarantin, och här kan vi konstatera att det främst är personer som haft ett sparande som under de senaste två åren överskridit 500,000 kronor som känner till detta i högre utsträckning (96%).

12% svarar ja på frågan om kreditmarknadsföretag omfattas av insättningsgarantin vilket även är det rätta svaret. Dock ser vi inga signifikanta skillnader som utmärker sig från totalen.

En av tre, 29% svarar rätt att värdepappersbolag omfattas av insättningsgarantin. Även här ser vi inga signifikanta skillnader.

En femtedel, 20% svarar rätt på frågan om att försäkringsbolag inte omfattas av insättningsgarantin. Här är det män inom åldersgruppen 30–49 år (28%) som har högst kunskap kring detta.

Nära tre av tio, 28% av de tillfrågade svarar rätt på frågan om huruvida fondbolag täcks av insättningsgarantin (nej). Inga signifikanta skillnader finns att påvisa.

Sparformer som omfattas av insättningsgarantin

På totalnivå ser vi att en tydlig majoritet anger att både sparkonto (91%) och lönekonto (84%) omfattas av insättningsgarantin. Andelen som svarar rätt på sparkonto och lönekonto är signifikant högre bland de som haft mer än 500,000 kronor i sparande. I övrigt ser vi inga andra signifikanta skillnader.

När det kommer till rätt svar för vad som gäller individuellt pensionssparande i bank så kan vi konstatera att endast 9% anger rätt svar (nej). 70% tror att insättningsgarantin omfattar pensionssparande i bank och 21% uppger att de inte vet. Här ser vi att det främst är personer 50–64 år som svarar fel i högs utsträckning (79%). Vad gäller kön ser vi inga signifikanta skillnader jämfört med totalen.

Vem insättningsgarantin gäller för, utbetalning och ansvarig myndighet

En tredjedel (29%) uppger att den statliga insättningsgarantin ger skydd åt både privatpersoner, företag och juridiska personer, vilket är det korrekta svaret. Tre fjärdedelar, 75% känner till att det är den svenska staten som är ansvarig för insättningsgarantin. En femtedel, 21% av de som vet att det är staten som hanterar insättningsgarantin vet också att det är Riksgälden som är ansvarig för detta.

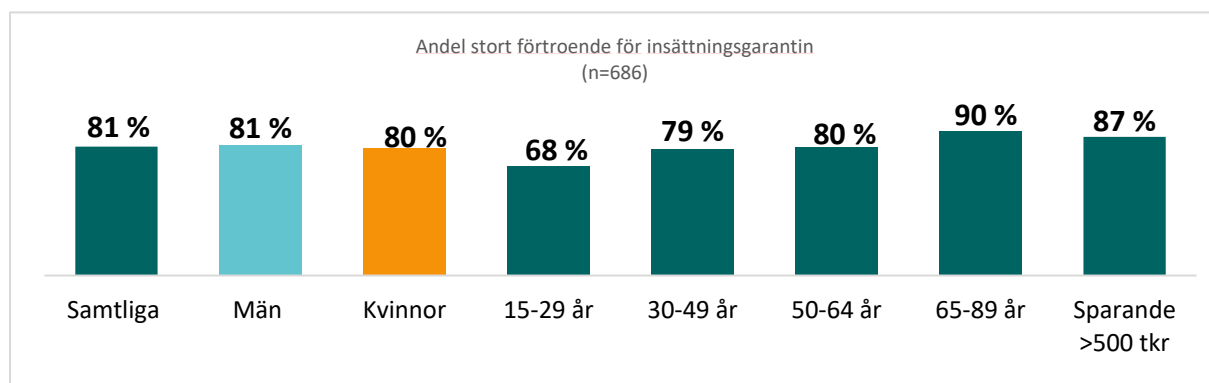
Kännedomen om att det inte får ta längre än sju dagar för en utbetalning efter en eventuell konkurs är låg (2%). Ingen grupp utmärker sig signifikant inom denna fråga. En tydlig majoritet uppger att de inte vet (85%).

3.6 FÖRTROENDE FÖR INSÄTTNINGSGARANTIN OCH RIKSGÄLDEN

Förtroende för insättningsgarantin

Det finns ett högt förtroende för att få tillbaka pengar från insättningsgarantin i det fall ens bank skulle gå i konkurs. Åtta av tio, 81% av de som känner till hur insättningsgarantin fungerar anger att de har mycket eller ganska högt förtroende att de skulle återfå sina pengar. Det är framförallt personer inom åldersgruppen 65–89 år som har högre förtroende (90%) jämfört med totalen.

Diagrammet nedan visar förtroendet för insättningsgarantin bland de som känner till insättningsgarantin.

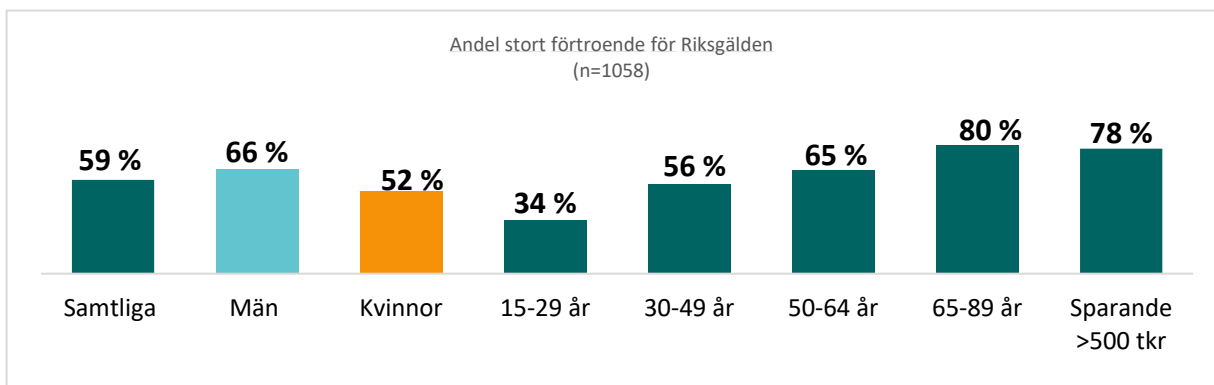

14% uppger att de har lågt förtroende för insättningsgarantin och 5% har svarat vet ej, trots att de känner till insättningsgarantin.

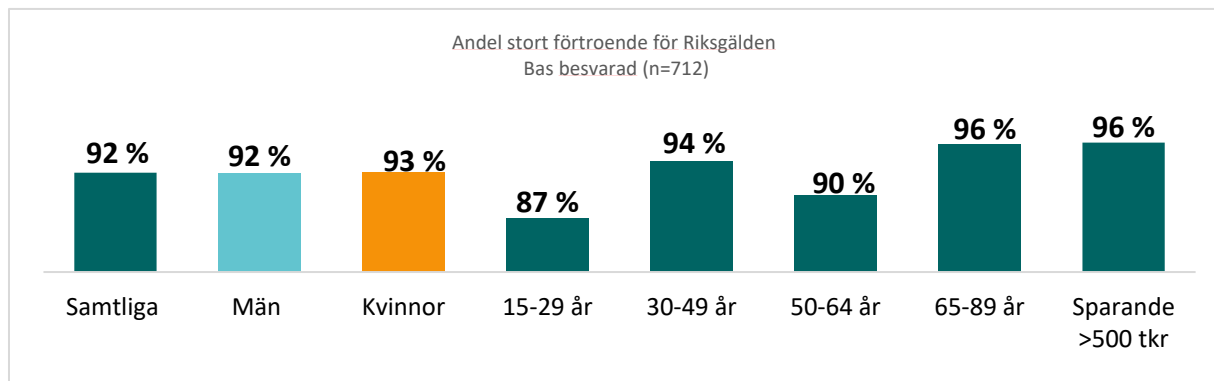
Förtroende för Riksgälden

Frågar vi samtliga respondenter, ligger förtroende för Riksgälden som myndighet på 59%. Detta även inkluderat de som svarat vet ej (37%). Här kan vi konstatera att män (66%) i större utsträckning än kvinnor (52%) har mycket eller ganska högt förtroende för Riksgälden. Även personer i åldersgruppen 50–64 år (65%) och 65–89 år (80%) har signifikant högre förtroende än allmänheten generellt. Det samma gäller för personer med ett sparande på över 500,000 kronor under de senaste två åren (78%).

Exkluderar vi dem som inte kan ta ställning till frågan, dvs alla som angett vet ej (37%) och enbart filtrerar på de 63% som faktiskt kan besvara frågan så ökar förtroendet för Riksgälden från 59% till 92%.

Diagrammet nedan visar förtroendet med bas besvarat, det vill säga exklusive vet ej svar.

3.7 INFORMATION OM INSÄTTNINGSGARANTIN

Hur man önskar få information om insättningsgarantin

De mest nämnda källorna från vilka respondenterna önskar få information gällande hur insättningsgarantin fungerar är bank eller finansföretag (44%) och brevledes (43%). Information brevledes är det framförallt personer i åldersgruppen 50–64 år som föredrar. Information via sociala medier (14%) föredras i högre utsträckning bland unga i åldrarna 15–29 år (23%). Alla minst vill allmänheten få information via radio (7%).

Cellinnehåll: Kolumn% Chi2 nivå(W): 2,5	Kön:			Ålder				Har ditt personliga sparande på konto i olika finansföretag någon gång under de två senaste åren överstigit 500.000 kronor? Ja
	Totalt	Man	Kvinna	15-29 år	30-49 år	50-64 år	65+ år	
Antal intervjuer	1058	520	538	200	287	263	308	302
Antal viktade intervjuer	1058	532	526	239	335	235	249	263
Via bank eller finansföretag	44 %	46 %	42 %	42 %	44 %	44 %	47 %	50 %
Brevledes	43 %	39 %	47 %	32 %	42 %	50 %	48 %	48 %
Internet, t.ex. Riksgäldens webbplats	33 %	36 %	31 %	39 %	38 %	29 %	25 %	36 %
TV	15 %	12 %	18 %	10 %	15 %	19 %	14 %	12 %
Sociala medier	14 %	14 %	14 %	23 %	16 %	12 %	5 %	8 %
Dagstidning	8 %	7 %	9 %	6 %	7 %	11 %	10 %	10 %
Radio	7 %	5 %	9 %	6 %	6 %	8 %	8 %	8 %
Annat	3 %	3 %	3 %	2 %	4 %	2 %	2 %	4 %
Vet ej	9 %	8 %	10 %	16 %	9 %	6 %	6 %	3 %

Information från banker

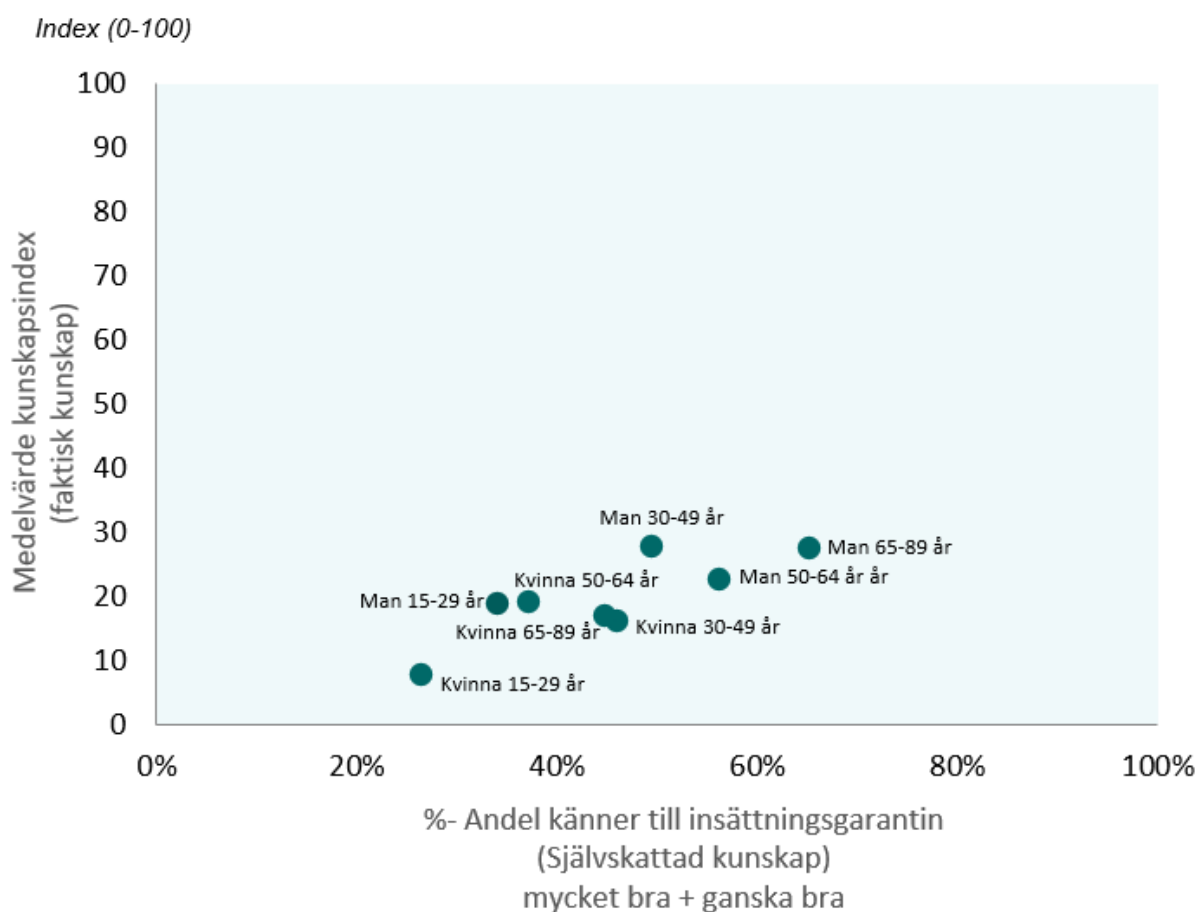
Enligt regler ska banker och finansföretag årligen informera sina kunder om insättningsgarantin. Sammantaget anger drygt en tiondel, 15% att de tagit del av sådan information från sin bank eller finansföretag där de har konto. Resultatet visar att nära två tredjedelar menar att de inte tagit del av sådan information och 20% svarar att de inte vet. Andelen som menar att de tagit del av information är högre bland män (20%) samt de med ett sparande som överskridit 500,000 kronor de senaste två åren (29%).

3.8 KUNSKAP OCH FÖRTROENDE

Faktisk och upplevd kunskap

I diagrammet nedan presenteras sambandet mellan faktisk kunskap (kunskapsindex) och andelen som säger sig känna till insättningsgarantin (självskattad kunskap). Äldre män 65–89 år är den grupp som både skattar sin kännedom som hög och samtidigt uppvisar högs faktisk kunskap enligt kunskapsindexet. Unga kvinnor 15–29 år är den grupp som både har lägst självskattad kunskap samt indexmedelvärde.

Bas: känner till insättningsgarantin n= (686)

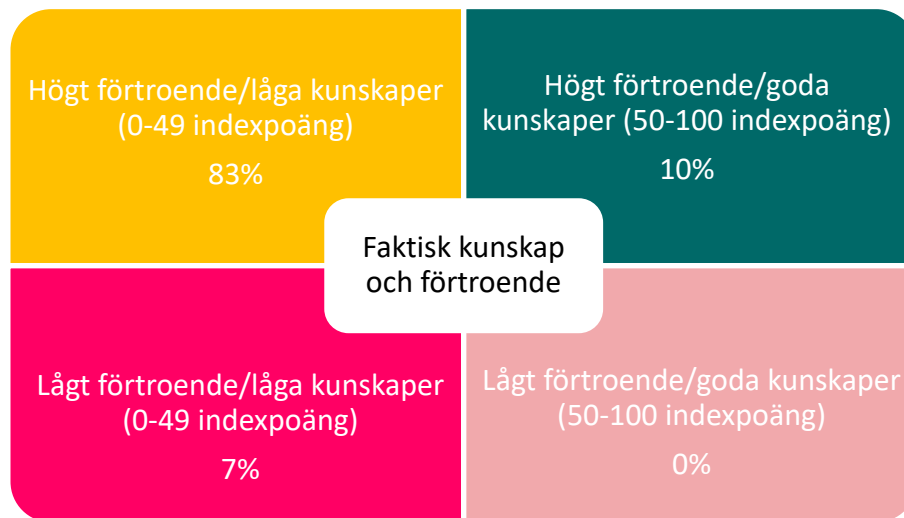

Bilden visar att det finns en stark korrelation mellan den självskattade kunskapen om insättningsgarantin och den faktiska kunskapen, även om det finns några undantag. Till exempel har män 30–49 år den högsta faktiska kunskapen, men underskattar sin självskattade kunskap i relation till de äldre männen som kanske överskattar sin självskattade kunskap. Kvinnors självskattade kunskap stämmer också överens med deras faktiska låga kunskap.

Faktisk kunskap och förtroende

Matrisen nedan delar in respondenterna i fyra olika segment baserat på nivån av kunskap utifrån kunskapsindexet och förtroende för Riksgälden.

Bas: Samtliga som angett ett svar (exklusive vet ej) på förtroendefrågan om Riksgälden n= (672)

När vi kombinerar förtroende och kunskaper ser vi följande bland undergrupperna:

Högt förtroende och goda kunskaper (10%) utgörs främst av tjänstemän (15%) samt de personer med ett högt sparande (18%)

Högt förtroende och låga kunskaper (83%) ser vi främst kvinnor mellan 65–89 år (91%)

Lågt förtroende/låga kunskaper (7%) åldersgruppen 15–29 år (13%)

4 SAMMANFATTNING

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att sex av tio, 59% svenskar känner till att det finns ett skydd för penninginsättningar i det fall en bank eller finansföretag skulle gå i konkurs. Hur väl man i sin tur känner till hur insättningsgarantin fungerar uppger nästan hälften (48%) att de känner till detta ganska + mycket väl. Sett till den totala faktiska kunskapen gällande insättningsgarantin landar vi på ett relativt lågt resultat i förhållande till det självskattade. Medelvärde från kunskapsindexet ligger på 19,6, ett värde som vi med tiden hoppas ska stiga. Vi ser dock att de med högt sparande överlag är den grupp som får högst poäng på frågorna som genererar kunskapsindexet. För dem ligger medelvärdet på 31,7. Även män har generellt högre kunskap än kvinnor inom samtliga kunskapsfrågor.

Förtroendet för Riksgälden bland hela allmänheten ligger på 59%, och 20% har mycket stort förtroende.

Som vi har beskrivit i rapporten, har vi även presenterat resultaten på en så kallad "bas besvarad" nedbrytning, dvs där resultatet från de som faktiskt känner till Riksgälden får synas. Här stiger då omedelbart andelen förtroende till 92%. Känner man inte till myndigheten blir det by default svårt att ha högt förtroende för den, vilket är varför vi väljer att presentera bägge resultat.

Förtroendet för insättningsgarantin kan skattas som högt, åtta av tio svenskar har förtroende för att de kommer att få tillbaka sina pengar från insättningsgarantin vid en potentiell konkurs. Den viktiga målgruppen, dvs de som har haft sparmedel på över 500 tkr, utmärker sig ännu mer jämfört med resterande allmänhet och hamnar på 87% i Kännedomen för insättningsgarantin.

Bland dem som känner till insättningsgarantin, känner många till att det är den svenska staten som hanterar skyddet (75%) men få känner till vilken myndighet som utför arbetet. Endast 21% känner till att det är Riksgälden som står bakom insättningsgarantin medan flest tror att det är Riksbanken 28%. En relativt stor andel uppger att de inte vet (27%).

Drygt var tionde, 15% har under det senaste året fått information om insättningsgarantin från en bank eller annat finansföretag där de har konto. Detta kan upplevas som lågt i relation till de krav som trätt i kraft gällande att banker och finansföretag måste informera kunder om insättningsgarantin. Novus har en förhoppning att denna andel ökar i uppföljande mätningar.

2020 års undersökning uppvisar både styrkor och förbättringsområden gällande de tre huvudområdena, kännedom, kunskap och förtroende.

5 NOVUS REFLEKTIONER

Den faktiska kunskapen för insättningsgarantin är relativt låg. Man känner till insättningsgarantin, men man vet i praktiken inte vad den innebär. Undersökningen visar med andra ord att Riksgälden behöver öka kunskapen både för insättningsgarantin och för Riksgälden som myndighet bland allmänheten. Enligt kunskapsindexet landar snittet för allmänheten på 19,6 och det är främst kvinnor och unga 15–29 år som drar ned snittet, vilket visar att det är dessa grupper som behöver informeras ytterligare för att kunskapen för insättningsgarantin ska öka. Vi kunde i undersökningen se att endast en låg andel fått information om insättningsgarantin vilket tyder på att informationen måste ut i högre utsträckning samt möjligtvis också i ett tydligare format så att den blir svårare att missa. Ökar kännedomen kring er, kommer den faktiska kunskapen och förtroendet med sannolikhet också att följa. Trots att den faktiska kunskapen är låg generellt, så besitter den grupp som i högre utsträckning kanske

bör vara medveten om insättningsgarantin (och allt vad den innebär) en högre kunskapsnivå än snittet vilket i sig är ett lyckat resultat.

Om möjligheten ges igen, ser Novus fram emot att följa och kartlägga utvecklingen för Riksgälden och insättningsgarantin över tid, där vi hoppas på en ökning i kännedomen och kunskapen inför nästkommande mätning.

6. BILAGA: FRÅGEFORMULÄR

ALLA

1. Känner du till om det finns något skydd för penninginsättningar på bankkonto i det fall din bank eller finansföretag skulle gå i konkurs, alltså att du skulle kunna få tillbaka dina pengar?

Ja, jag känner till att det finns ett skydd

Nej, tror inte att det finns ett skydd

Vet ej

ALLA

2. Det finns ett skydd för insättningar som kallas insättningsgarantin. Den innebär att pengar som sätts in på konton hos vissa finansföretag är garanterade. Spararna får då ersättning om t.ex. deras bank skulle gå i konkurs. Har du hört talas om detta?

Ja

Nej GÅ TILL FR 5

Vet ej GÅ TILL FR 5

OM JA PÅ FRÅGA 2:

3. Hur väl känner du till hur insättningsgarantin fungerar?

Mycket väl

Ganska väl

Inte så väl

Inte alls

Tveksam, vet ej

OM JA PÅ FRÅGA 2:

4. Hur stort belopp tror du som mest skyddas av insättningsgarantin? Hur mycket tror du att du som mest kan få tillbaka om din bank eller finansföretag går i konkurs? Ange ditt svar i kronor eller euro. (indexfråga 25p)

[Öppet numeriskt svar]

Vet ej

ALLA

5. Känner du till att man kan ansöka om ett tilläggsbelopp för insättningar som berör särskilda livshändelser?

Ja

Nej

Vet ej

OM JA FRÅGA 5:

6. Hur mycket tror du som mest att man kan få som tilläggsbelopp? Ange ditt svar i svenska kronor.

ANGE SVAR KRONOR

Vet ej

OM JA PÅ FRÅGA 2:

7. Via insättningsgarantin skyddas insatta belopp upp till maximalt 950.000 kr (100.000 euro). Tror du att det beloppet gäller per person och konto, per person och bank eller gäller beloppet per hushåll och bank? (indexfråga 25p)

Per person och konto

Per person och bank

Per hushåll och bank

Vet ej

OM JA PÅ FRÅGA 2:

8. Vilka av följande fem olika sorters företag tror du omfattas av insättningsgarantin, alltså att de som gjort insättningar där har pengarna skyddade vid en konkurs? FLER SVAR MÖJLIGT, ROTERA (indexfråga 10p, 2 poäng per rätt svar)

Banker (Rätt svar: Ja)

Kreditmarknadsföretag

Värdepappersbolag

Försäkringsbolag

Fondbolag

Ja

Nej

Vet ej

OM JA PÅ FRÅGA 2:

9. Vilka av följande fem sorters sparformer tror du omfattas av insättningsgarantin, alltså att de som gjort insättningar i sådana har dessa skyddade vid en konkurs? FLER SVAR MÖJLIGT, ROTERA (indexfråga 10p, 2 poäng per rätt svar)

Lönekonto

Individuellt pensionssparande i bank

Sparkonto

Fondsparande

Pensionssparande utanför bank

Ja

Nej

Vet ej

OM JA PÅ FRÅGA 2:

10. Vet du om insättningsgarantin gäller för såväl privatpersoner som för företag eller andra juridiska personer? (indexfråga 5p)

Bara privatpersoner

Bara företag och andra juridiska personer

Både privatpersoner samt företag och juridiska personer

Vet ej

OM JA PÅ FRÅGA 2:

11. Vet du hur många dagar efter en konkurs som det enligt denna lag får ta innan ersättning från insättningsgarantin ska vara utbetalt till spararna? (indexfråga 15p)

[Öppet numeriskt svar] dagar

Vet ej

OM JA PÅ FRÅGA 2:

12. Om din bank skulle gå i konkurs, hur stort förtroende har du för att du kommer att få tillbaka dina insatta pengar från insättningsgarantin?

Mycket stort förtroende

Ganska stort förtroende

Ganska litet förtroende

Mycket litet förtroende

Vet ej

OM JA PÅ FRÅGA 2:

13. Vem av följande tror du hanterar insättningsgarantin? (indexfråga 5p)

ENDAŠT ETT SVAR, ROTERA

INSTRUKTION: RÄTT SVAR ÄR SVENSKA STATEN

EU

Svenska staten

Bankerna

Vet ej

OM SVENSKA STATEN PÅ FRÅGA 13 (ALT 2):

14. Vet du vilken statlig myndighet som hanterar insättningsgarantin? (indexfråga 5 p)

ROTERA, ENDAŠT ETT SVAR

Finansinspektionen

Finansdepartementet

Riksgälden

Riksbanken

Skatteverket

Försäkringskassan

Vet ej

ALLA:

15. Det är Riksgälden som ansvarar för hanteringen av insättningsgarantin. Riksgälden är en myndighet som dessutom ansvarar för den statliga upplåningen och stödet till banker i kris. Hur stort är ditt förtroende för Riksgälden som myndighet?

Mycket stort förtroende

Ganska stort förtroende

Ganska litet förtroende

Mycket litet förtroende

Vet ej

ALLA:

16. Har ditt personliga sparande på konto i olika finansföretag någon gång under de två senaste åren överstigit 500.000 kronor?

Ja

Nej

Vet ej

Vill ej svara

ALLA:

17. Har du under det senaste året fått information om insättningsgarantin från en bank eller ett finansföretag där du har konto?

Ja

Nej

Vet ej

ALLA:

18. I Riksgäldens ansvar ligger att informera om hur insättningsgarantin fungerar. Hur skulle du själv vilja ta del av sådan information från Riksgälden?

FLER SVAR MÖJLIGT, ROTERA

Via bank eller finansföretag

Radio

TV

Dagstidning

Internet, t.ex. Riksgäldens webbplats

Sociala medier

Brevledes

Annat [Öppet svar]

Vet ej